

The background is an abstract composition of thick, expressive brushstrokes in various colors including blue, red, yellow, green, and pink. The strokes are layered and overlapping, creating a sense of depth and movement. Scattered throughout the composition are numerous translucent bubbles of different sizes, some with thin black outlines, giving it a playful, organic feel.

POJĘCIE I CECHY UTWORU

AGNIESZKA KWIECIEŃ-MADEJ

AGNIESZKA.KWIECIEN-MADEJ@UWR.EDU.PL

POJĘCIE UTWORU

„PRZEDMIOTEM PRAWA
AUTORSKIEGO JEST :

- KAŻDY PRZEJAW DZIAŁALNOŚCI
TWÓRCZEJ (CZŁOWIEKA)
- O INDYWIDUALNYM
CHARAKTERZE,
- USTALONY W JAKIEJKOLWIEK
POSTACI,
- NIEZALEŻNIE OD WARTOŚCI,
PRZEZNACZENIA I SPOSOBU
WYRAŻENIA (UTWÓR).”

ART. 1 UST.1 PR. AUT.

PRZESŁANKA I: DZIAŁALNOŚĆ TWÓRCZA CZŁOWIEKA

ŹRÓDŁO: [HTTPS://WWW.DAILYMAIL.CO.UK/SCIENCETECH/ARTICLE-1151283/CAN-JUMBO-ELEPHANTS-REALLY-PAINT-INTRIGUED-STORIES-NATURALIST-DESMOND-MORRIS-SET-TRUTH.HTML](https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-1151283/CAN-JUMBO-ELEPHANTS-REALLY-PAINT-INTRIGUED-STORIES-NATURALIST-DESMOND-MORRIS-SET-TRUTH.HTML)

ŹRÓDŁO:
[HTTPS://EN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/MONKEY_SELFIE_COPYRIGHT_DISPUTE](https://en.wikipedia.org/wiki/Monkey_selfie_copyright_dispute)

AI A PRAWA AUTORSKIE

POGLĄDY DOKTRYNY

- **ŻADNE WYTWORY SZTUCZNEJ INTELIGENCJI NIE SĄ OBJĘTE OCHRONĄ NA BAZIE PRAW AUTORSKICH -> NALEŻĄ DO DOMENY PUBLICZNEJ.**

POGLĄDY ALTERNATYWNE:

- **PRAWA AUTORSKIE DO UTWORU POSIADA CZŁOWIEK, KTÓRY WPISUJE PROMPT / OKREŚLA PARAMETRY DZIEŁA, A SZTUCZNA INTELIGENCJA TO NARZĘDZIE.**
- **PRAWA AUTORSKIE NALEŻĄ DO SZTUCZNEJ INTELIGENCJI -> W KONSEKWENCJI PRAWA MAJĄTKOWE NALEŻĄ DO TWÓRCÓW ALGORYTMU.**

PROBLEMY WYMAGAJĄCE ROZSTRZYGNIECIA:

- **TRENOWANIE MODELU AI PRZY WYKORZYSTANIU CUDZEJ TWÓRCZOŚCI**
 - LICENCJE NA UTWORY WYKORZYSTYWANE W PROCESIE TRENOWANIA AI
 - DOZWOLONY UŻYTEK
 - ART. 5 DYREKTYWY 2001/29/WE W SPRAWIE HARMONIZACJI NIEKTÓRYCH ASPEKTÓW PRAW AUTORSKICH I POKREWNYCH W SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM, KTÓRY WYŁĄCZA Z PRAWA DO ZWIELOKROTNIECIA KOPIE, KTÓRE STAŁY SIĘ NIEZBĘDNE W ZWIĄZKU Z CYFROWYM PRZEKAZEM UTWORÓW NP. KOPII TWORZONYCH NA EKRANIE KOMPUTERA I TWARDYM DYSKU, POWSTAJĄCYCH PODCZAS PRZEGLĄDANIA STRON INTERNETOWYCH.
 - DYREKTYWA 2019/790 W SPRAWIE PRAWA AUTORSKIEGO I PRAW POKREWNYCH NA JEDNOLITYM RYNKU CYFROWYM (DSM) WPROWADZA TAKŻE WYJĄTEK DOTYCZĄCY EKSPLOKACJI TEKSTÓW I DANYCH DLA TDM (TEXT & DATA MINING).
 - ART. 3 DOTYCZY EKSPLOKACJI TEKSTU I DANYCH DO CELÓW BADAŃ NAUKOWYCH PRZEZ ORGANIZACJE BADAWCZE I INSTYTUCJE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.
 - ART. 4 JEST MOŻLIWY, JEŚLI PODMIOT PRAW AUTORSKICH NIE ZASTRZEGŁ SOBIE PRAWA DO ZWIELOKROTNIANIA I EKSTRAKCYI DO CELÓW TDM, A TAKŻE JEŚLI PRZEDMIOT OCHRONY JEST DOSTĘPNY ZGODNIE Z PRAWEM.
- **STATUS DZIEŁ WYGENEROWANYCH PRZEZ AI**

PRZYKŁAD: KAZUS THÉÂTRE D'OPÉRA SPATIAL

CREATED BY JASON MICHAEL ALLEN WITH
THE GENERATIVE ARTIFICIAL
INTELLIGENCE PLATFORM MIDJOURNEY (2022)

AN EARLIER VERSION OF THE IMAGE, CREATED USING ONLY
MIDJOURNEY

Źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/Théâtre_D%27opéra_Spatial, dostęp: 13.10.2024 r.

REGULACJA UNIJNA AI ACT - ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY UNII EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE SZTUCZNEJ INTELIGENCJI I ZMIENIAJĄCE NIEKTÓRE AKTY PRAWNE UNII (AKT O SZTUCZNEJ INTELIGENCJI), PRZYJĘTE 13 MARCA 2024 R.

KATEGORIE RYZYKA SYSTEMÓW AI:

Niedopuszczalne

- systemy AI stwarzające niedopuszczalne ryzyko, np. systemy oparte na rozpoznawaniu twarzy wykorzystywane do masowej inwigilacji, kategoryzacja osób fizycznych, manipulacja ludźmi (tak, jest to określone w akcie!).

Wysokie

- systemy AI, które mogą mieć istotny wpływ na prawa i wolności osób, np. systemy stosowane w rekrutacji, ocenie zdolności kredytowej, pomoc w interpretacji prawnej i stosowaniu prawa, szeroko pojęta edukacja.

Ograniczone ryzyko

- obejmuje systemy AI stwarzające mniejsze ryzyko, np. chatboty.

OBOWIĄZKI TWÓRCÓW OPROGRAMOWANIA:

TWÓRCY OPROGRAMOWANIA BĘDĄ MUSIELI PRZESTRZEGAĆ WYMOGÓW DOTYCZĄCYCH PRZEJRZYSTOŚCI ORAZ PRAW AUTORSKICH UE POPRZECZ:

- UJAWNIECIE, FAKTU, ŻE DANA TREŚĆ (ZDJĘCIE, GRAFIKA, TEKST, VIDEO) ZOSTAŁA WYGENEROWANA PRZEZ SZTUCZNĄ INTELIGENCJĘ.
- ZAPROJEKTOWANIE MODELU W TAKI SPOSÓB, BY NIE TWORZYŁ NIELEGALNYCH TREŚCI.
- UDOSTĘPNIENIE INFORMACJI O CHRONIONYCH PRAWEM AUTORSKIM DANYCH WYKORZYSTYWANYCH DO SZKOLENIA SYSTEMÓW SZTUCZNEJ INTELIGENCJI (JAK WIDZISZ, NIE JEST TO ZAKAZANE WEDŁUG NOWEJ DYREKTYWY).

Tekst rozporządzenia:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698792/EPRS_BRI\(2021\)698792_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698792/EPRS_BRI(2021)698792_EN.pdf)

PRZESŁANKA II: USTALENIE UTWORU

Uzewewnętrznienie, możliwość
zakomunikowania utworu innym niż
twórca osobom np. zaśpiewanie
piosenki, wygłoszenie wykładu...

Tzw. dzieła efemeryczne np. fryzury,
rzeźby w piasku, lodzie, body art. →
nie trwała postać

Ustalenie \neq Utrwalenie

PRZESŁANKA III: INDYWIDUALNY CHARAKTER

- UTWÓR NIE MUSI ODZWIERCIEDLAĆ CECH INDYWIDUALNOŚCI TWÓRCY LECZ MUSI **ODRÓŻNIAĆ SIĘ** OD INNYCH TAKICH SAMYCH PRZEJAWÓW DZIAŁALNOŚCI TWÓRCZEJ W SPOSÓB ŚWIADCZĄCY O **ORYGINALNOŚCI**, SWOISTOŚCI I TYCH WSZYSTKICH WŁAŚCIWOŚCIACH, KTÓRE SPRAWIAJĄ, ŻE WIĘKSZYM LUB MNIEJSZYM STOPNIU JEST ON **NIEPOWTARZALNY I NIE POSIADA WIERNEGO ODPOWIEDNIKA** W PRZESZŁOŚCI,
- **CECHA NOWOŚCI** – TO CO ZOSTAŁO STWORZONE NIE BYŁO UPREDNIO ZNANE W TAKIEJ POSTACI,
- **CECHA ORYGINALNOŚCI** – TWÓRCA WZBOGACIŁ DOTYCHCZASOWY STAN RZECZY NOWYMI ELEMENTAMI.
 - **ORYGINALNOŚĆ SUBIEKTYWNA** – UTWÓR MA BYĆ ORYGINALNY DLA SAMEGO TWÓRCY – „WYRAZ WŁASNEJ TWÓRCZOŚCI INTELEKTUALNEJ SWEGO AUTORA” – ORZECZNICTWO ETS ORAZ DYREKTYWA PE I RADY 2019/790
 - **ORYGINALNOŚĆ OBIEKTYWNA** – NIEPOWTARZALNOŚĆ I ODRÓŻNIALNOŚĆ DZIEŁA OD INNYCH ROZPOWSZECHNIONYCH WCZEŚNIEJ UTWORÓW

Działalność, której rezultat jest niepowtarzalny i nieprzewidywalny

Np. wymyślenie nowej melodii inspirowanej melodią ludową

ale

Nie spełnia tego wymogu działanie techniczne: np. zapisanie za pomocą nut melodii ludowej

INDYWIDUALNY CHARAKTER I GRANICE OCHRONY AUTORSKOPRAWNEJ

Teoria statystycznej jednorazowości

Max Kummer „*Das urheberrechtlich schutzbare Werk*” – istnieje wysoki stopień prawdopodobieństwa, że nikt inny nie samodzielnie nie stworzy identycznego utworu

Teoria „drobnych monet”

„*kleine Münze*” – utwór podlega ochronie choćby w niewielkim stopniu odróżniał się od innych dzieł

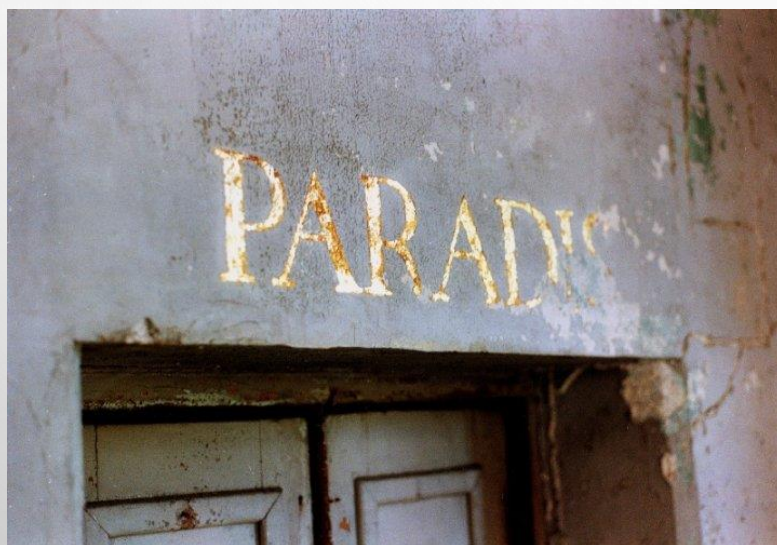
GRANICE AUTORSKOPRAWNEJ OCHRONY - PRZYKŁADY

Sztuka konceptualna: J. Gautel,
Paradis, Ville-Evrard, 1990,

Źródło:

<http://sciencespi.org/rencontre-avec-jakob-gautel-24-paradis/>

Muzyka: John Cage 4'33" Źródło:

<https://www.youtube.com/watch?v=JTEFKFiXSx4>

Malarstwo: K. Malewicz,
Czarny Kwadrat na białym
tle, 1915,

Źródło:

<https://niezlasztuka.net/o-sztuce/kazimierz-malewicz-czarny-kwadrat-na-bialym-tle/>

John Cage's 4'33"

Bettina Rheims, Tryptyk, 1998

SPÓR GAUTEL VS. RHEIMS

Przedstawia sceny z Nowego Testamentu. Celem było wykorzystanie Ewangelii jako alegorii współczesności. W *Tryptyku* na środkowym panelu umieszczono ukoronowanie popiersie dziewicy, na lewym – nagą młodą Ewę, na prawym – zniedołężniałą nagą Ewę z następującym podpisem: „Nowa Ewa. Młoda Ewa. Stara Ewa. Maryja odkupuje winy swojego przodka. Kobiety nie są już winne.”

OCHRONA CZĘŚCI UTWORU

Utwór nieukończony

- Art. 1 ust. 3 Pr. Aut.: utwór jest przedmiotem prawa autorskiego od chwili ustalenia, choćby miał postać nieukończoną

Część utworu już ukończonego

Ochrona składników utworu

- Elementy wolne (np. pomysł, koncepcja, problem badawczy, hipoteza, ustalenia faktów, fabuła, powszechnie wykorzystywane elementy dzieł architektonicznych, układy rytmiczne w utworach muzycznych)
- Elementy chronione

Idea – expression dichotomy

- powstanie każdego dzieła ma swój początek w niechronionej idei (koncepcji), która się następnie stopniowo konkretyzuje, zyskuje swój indywidualny wyraz, zostaje przyobleczona przez autora w pewną formę.

Art. 1 ust. 2¹ Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

Inne przykłady elementów niechronionych:

- pojedyncze dźwięki, słowa, kolory, akordy, nuty, melodia ludowa, jednostkowe informacje, zasady gier, tabele logarytmiczne
- najczęściej niechronionym elementem jest tytuł,

ART. 4 PR. AUT – WYŁĄCZENIA

NIE STANOWIĄ PRZEDMIOTU PRAWA AUTORSKIEGO:

akty normatywne lub ich urzędowe projekty;

urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole;

opublikowane opisy patentowe lub ochronne;

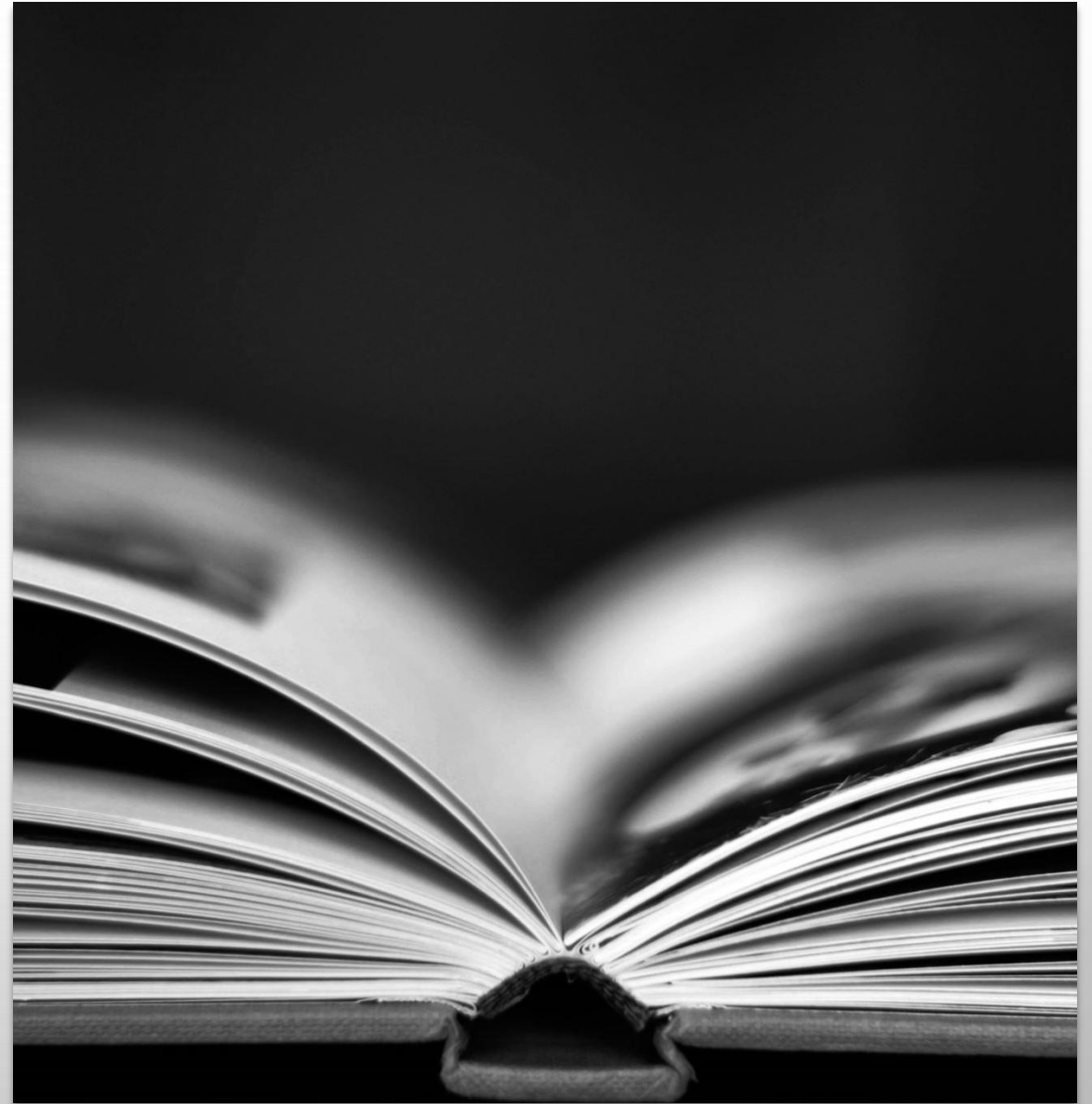

proste informacje prasowe.

KATALOG UTWORÓW

W SZCZEGÓLNOŚCI PRZEDMIOTEM PRAWA AUTORSKIEGO SĄ UTWORY:

- 1) WYRAŻONE SŁOWEM, SYMBOLAMI MATEMATYCZNYMI, ZNAKAMI GRAFICZNYMI (LITERACKIE, PUBLICYSTYCZNE, NAUKOWE, KARTOGRAFICZNE ORAZ PROGRAMY KOMPUTEROWE);**
- 2) PLASTYCZNE;**
- 3) FOTOGRAFICZNE;**
- 4) LUTNICZE;**
- 5) WZORNICTWA PRZEMYSŁOWEGO;**
- 6) ARCHITEKTONICZNE, ARCHITEKTONICZNO-URBANISTYCZNE I URBANISTYCZNE;**
- 7) MUZYCZNE I SŁOWNO-MUZYCZNE;**
- 8) SCENICZNE, SCENICZNO-MUZYCZNE, CHOREOGRAFICZNE I PANTOMIMICZNE;**
- 9) AUDIOWIZUALNE (W TYM FILMOWE).**

PODSTAWY OCHRONY UTWORÓW W POLSCE – ART. 5 PR. AUT.

OCHRONA NA TERYTORIUM POLSKI POWSTAJE
ZE WZGLĘDU NA:

- 1) OBYWATELSTWO TWÓRCY;
- 2) MIEJSCE PIERWSZEJ LUB TZW.
RÓWNOCZESNEJ PUBLIKACJI, CZYLI
PUBLIKACJI W POLSCE NIE PÓŹNIEJ NIŻ W
CIĄGU 30 DNI OD DATY PUBLIKACJI ZA
GRANICĄ;
- 3) JĘZYK PIERWSZEJ PUBLIKACJI (POLSKI);
- 4) PRZEPISY KONWENCJI
MIĘDZYNARODOWYCH.

- SZCZEGÓLNE ZASADY SĄ STOSOWANE DO
OCHRONY W POLSCE UTWORÓW
ZAGRANICZNYCH (UTWORÓW OBYWATELI
OBCYCH STAŁE ZAMIESZKAŁYCH ZA
GRANICĄ).
- PO PIERWSZE, STOSOWNIE DO ART. 7 UST.
8 KONWENCJI BERNEŃSKIEJ OKRES
OCHRONY DZIEŁA W POLSCE JEST
OGRANICZONY CZASEM OCHRONY W
PAŃSTWIE POCHODZENIA DZIEŁA.
- PO DRUGIE, WARUNKIEM ODŻYCIA W
POLSCE OCHRONY UTWORU
ZAGRANICZNEGO JEST WZAJEMNOŚĆ
ZASAD W TYM ZAKRESIE.

UTWÓR - PODSUMOWANIE

Stworzony przez człowieka

Ustalony w jakiegokolwiek postaci

„działalność twórcza o indywidualnym charakterze”

Nie zaliczony do ustawowej kategorii wytworów wyłączonych spod możliwości uznania ich za utwór

PRZYKŁADOWE PYTANIA

1. PRZESŁANKĄ PRYZNANIA OCHRONY PRAWNOAUTORSKIEJ UTWOROWI W POLSKIM PORZĄDKU PRAWNYM NIE JEST:
 - a. INDYWIDUALNY CHARAKTER UTWORU,
 - b. USTALENIE UTWORU,
 - c. WYKAZANIE, ŻE UTWÓR STANOWI REZULTAT DZIAŁALNOŚCI TWÓRCZEJ CZŁOWIEKA,
 - d. UTRWALENIE UTWORU,
2. PRZEDMIOTEM PRAWA AUTORSKIEGO MOGĄ BYĆ:
 - a. PROJEKTY AKTÓW NORMATYWNYCH,
 - b. KRÓTKIE UTWORY LITERACKIE NP. SLOGANY REKLAMOWE,
 - c. PROSTE INFORMACJE PRASOWE, NP. NOTOWANIA GIEŁDOWE,
 - d. WSZYSTKIE ODPOWIEDZI SĄ PRAWDIWE
3. TEORIA STATYSTYCZNEJ JEDNORAZOWOŚCI ZAKŁADA, ŻE:
 - a. UTWÓR MOŻE WYSTĘPOWAĆ WYŁĄCZNIE W JEDNYM EGZEMPLARZU,
 - b. ZACHODZI WYSOKI STOPIEŃ PRAWDOPODOBIENSTWA, IŻ NIKT INNY NIE STWORZY IDENTYCZNEGO UTWORU,
 - c. UTWÓR PODLEGA OCHRONIE, CHOĆBY W NIEWIELKIM STOPNIU ODRÓŻNIAŁ SIĘ OD INNYCH DZIEŁ,
 - d. PRAWA AUTORSKIE DO UTWORU ZAWSZE PRZYSŁUGUJĄ JEDNEJ OSOBIE,
4. UTWOREM W ŚWIELE PRAWA AUTORSKIEGO MOŻE BYĆ:
 - a. OBRAZ NAMALOWANY PRZEZ SŁONIA,
 - b. GRAFIKA WYGENEROWANA PRZEZ SZTUCZNĄ INTELIGENCJĘ
 - c. WZÓR POWSTAŁY NA SZYBIE W WYNIKU ODDZIAŁYWANIA NISKIEJ TEMPERATURY,
 - d. RZEŹBA WYKONANA Z LODU,
5. ZAKOMUNIKOWANIE UTWORU INNYM NIŻ TWÓRCA OSOBOM TO:
 - a. USTALENIE,
 - b. UTRWALENIE,
 - c. EKSPLOATACJA,
 - d. ZWIELOKROTNIENIE,

